

**LLENGUA I
LITERATURA**
GUIA DIDÀCTICA

2 ESO

SITUACIONS D'APRENTATGE

Recorregut i orientacions

Solucionari

2

Qui són?

PRESENTACIÓ

Aquesta situació d'aprenentatge està pensada perquè l'alumnat treballi la **biografia**, conegui les **propietats textuais** i reflexioni sobre els **registres lingüístics**. El punt de partida per mobilitzar aquests sabers és l'observació en un plànol fictici dels noms de persona més posats als carrers de Catalunya i la proposta d'un **repte**: donar a una aula o a un espai del seu centre el nom d'una persona destacada. Per aconseguir-ho, l'alumnat haurà d'aplicar estratègies de **cerca d'informació** per documentar-se sobre la persona triada, **escriure'n la biografia** i aconseguir que la direcció del centre aprovi la proposta adreçant-li un **correu electrònic formal** en què expliqui per què ha triat aquesta persona, a més d'adjuntar-hi la biografia.

- En l'apartat «Aprenderàs a...», l'alumnat pot consultar els coneixements que desenvoluparà al llarg de la situació d'aprenentatge.
- Per activar els coneixements previs de l'alumnat, podeu fer-los preguntes com ara: *Amb quins criteris di-*

rieu que es trien, els noms dels carrers? On podríeu trobar informació sobre les persones del plànol? En quin tipus de fonts? On podeu trobar aquestes fonts? Què és un text biogràfic? Quins tipus de textos biogràfics coneixeu? Quina estructura segueix una biografia? En què es diferencia d'una autobiografia?

- Comentar el requadre de l'ODS (el 5, Igualtat de gènere). Es pot comentar que la tria del nom de persona d'un carrer implica descartar-ne molts altres i que el resultat sovint no mostra una presència equilibrada de noms d'homes i dones en els nomenclàtors.

Perquè els alumnes reflexionin sobre la primera de les preguntes de sondeig de coneixements previs, es pot demanar que resolguin les activitats 1-3 de la pàgina 15.

Perquè els alumnes sàpiguen perquè en el mapa inicial apareixen els noms *Víctor Català / Caterina Albert* separats per una barra i en puguin conèixer dades biogràfiques, l'alumnat pot llegir el text *Caterina Albert*, de la **fitxa 26** i fer-ne les activitats de comprensió lectora.

DESENVOLUPAMENT

LLEGIM UNA BIOGRAFIA...

L'objectiu d'aquest apartat és que els alumnes tinguin un model de **biografia**; en aquest cas, de Josefina Castellví.

Les preguntes del marge del text són de seguiment, per assegurar-ne la comprensió durant la lectura, i també per fer notar a l'alumnat aspectes textuais no estrictament contingut però que són importants per fer-ne sentit o per determinar-ne característiques bàsiques; per exemple, l'ús dels parèntesis per a donar dades biogràfiques bàsiques —els alumnes poden consultar els usos d'aquest signe de puntuació, dels punts suspensius, les cometes i el guió en la **fitxa 67**— o el reconeixement de les sigles relacionades amb la trajectòria professional de la persona biografiada, per la qual cosa pot ser convenient emplaçar l'alumnat a consultar la **fitxa 72**, en què es treballen aquest tipus d'abreviatures.

...I LA COMPRENEM

Perquè l'alumnat aprofundeixi en la comprensió de la biografia de Josefina Castellví, pot resoldre les activitats 4-7.

L'activitat 4 pot servir perquè l'alumnat reflexioni sobre la derivació (**fitxa 68**), tot i que aquest saber es treballa amb més profunditat en la Situació d'aprenentatge 5 (*Som lingüistes!*), juntament amb la composició. Per a resoldre l'activitat 7 és recomanable que els alumnes consultin la **infografia** *Saps fer cerques d'imatges a Internet?* Així poden consolidar aquesta destresa i començar a reflexionar sobre la importància de les llicències Creative Commons (tema que es tractarà a la Situació d'aprenentatge 6).

I ARA L'ANALITZEM!

Les activitats d'aquesta secció tenen per objectiu observar les característiques bàsiques de la biografia a partir del model llegit en la pàgina anterior.

Per complementar l'aprenentatge del que es treballa en l'activitat 8, l'alumnat pot consultar la **fitxa 10**, en què s'expliquen les característiques d'aquest tipus de text i d'altres textos biogràfics.

Per resoldre l'activitat 9, especialment els punts primer i tercer, els alumnes hauran de consultar les **fitxes 3** (*Les propietats textuais*) i **8** (*Els registres lingüístics*).

La intenció de l'activitat 10 és que l'alumnat acabi de prendre consciència de les característiques comunes de les biografies. En aquest sentit, es recomana la lectura de la biografia de Montserrat Roig, referenciada en la bafarada del personatge de la pàgina, i, sobretot, la de Caterina Albert, que trobareu a la **fitxa 26** (subbloc de comprensió lectora). Es pot demanar als alumnes que les comparin mitjançant la destresa de pensament *Compara i contrasta* i l'organitzador gràfic corresponent, que trobareu en la *Guia de metodologies actives*, disponible a l'espai digital del professorat.

Totes tres activitats estan pensades per a l'**avaluació contínua**.

QUI DONARÀ NOM A LA VOSTRA AULA

En aquest apartat s'emplaça l'alumnat a buscar informació sobre la persona que vulgui biografar i a consultar fonts per documentar-se. Val la pena, doncs, que consultin la **fitxa 35**, sobre els catàlegs de les biblioteques, i, si el docent ho considera necessari, la **fitxa 30**, sobre la presa d'apunts (també de llibres o textos escrits).

SIGUEU FORMALS!

La intenció d'aquest apartat és que l'alumnat disposi de pautes i recursos per poder escriure un correu electrònic adequat, coherent i ben cohesionat a la direcció del centre. Si el docent ho considera convenient, pot aplicar la metodologia **flipped classroom** i demanar a l'alumnat que llegeixi la **fitxa 17**, *El correu electrònic*, i en resolgui les activitats.

L'activitat 14 es pot tenir en compte per a l'**avaluació contínua**.

TANCAMENT

ENDAVENT LES PROPOSTES!

El procés d'aprenentatge arriba al final amb la redacció de la biografia (activitat 15) i amb la redacció del correu electrònic a la direcció del centre (activitat 16) sol·licitant permís per donar el nom de la persona biografiada a l'espai o espais assignats.

- Les dues activitats es poden tenir en compte per a l'**avaluació contínua**.
- En tots dos casos se'ls pot proporcionar la llista de comprovació o *check list* perquè sàpiguen des del principi quins criteris han de tenir en compte a l'hora de preparar-la.

- També es facilita una **rúbrica d'avaluació** per a l'alumnat que el docent pot adaptar segons el seu grup classe.

REVISA'T

La situació d'aprenentatge finalitza amb preguntes de **metacognició** perquè l'alumnat reflexioni sobre el propi procés d'aprenentatge i valori com s'ha sentit al llarg de la seqüència didàctica (participació, implicació, treball en equip...).

L'alumnat pot fer les fitxes de sabers i destreses següents per completar l'aprenentatge:

SABERS I DESTRESES

3. Els registres lingüístics

8. Les propietats textuais

10. El text narratiu (II)

17. El correu electrònic formal

26. Caterina Albert

30. La presa d'apunts

35. El catàleg de la biblioteca

72. Les sigles

L'alumnat pot fer les fitxes d'adaptació curricular següents per completar l'aprenentatge:

Practicar +: Els registres lingüístics

Aprofundir +: Sigles i manlleus

2 Qui són?

Pàgina 15

- Major (1332), Església (927), Doctor ... / Dr ... (661), Catalunya (521), Barcelona (332), Lleida (298), Girona (282), Tarragona (257), Montserrat (238), Montseny (232), Canigó (222) Resposta oberta.
  - Pau casals (400). Jacint Verdaguer (396). Pompeu Fabra (260). [A continuació, seguirien: Joan Maragall (254), Lluís Companys (250), Antoni Gaudí (237), Àngel Guimerà (224), Francesc Macià (203), Jaume I (176), Enric Prat de la Riba (137), Santiago Rusiñol (179), Salvador Espriu (160), Joan Miró (155), Narcís Monturiol (152), Mercè Rodoreda (125), Josep Pla (118), Ramon Llull (117), Cristòfol Colom (114), Miguel de Cervantes (110), Pablo Picasso (110), Enric Granados (109), Josep Tarradellas (106), Montserrat Roig (98).
2. **Polítics/ personatges històrics:** Lluís Companys, Francesc Macià, Enric Prat de la Riba, Josep Tarradellas, Joan Prim i Prats, Jaume I, Guifré el Pelós, Cristòfol Colom.

Músics i artistes: Pau Casals, Antoni Gaudí, Santiago Rusiñol [també escriptor i dramaturg], Joan Miró, Pablo Picasso, Enric Granados, Salvador Dalí, Pep Ventura.

Escriptors i poetes: Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Àngel Guimerà, Santiago Rusiñol [també pintor], Salvador Espriu, Mercè Rodoreda, Josep Pla, Ramon Llull, Miguel de Cervantes, Montserrat Roig, Miquel Martí i Pol, J. M. Folch i Torres, Maria Aurèlia Capmany, Josep M. de Sagarra, Víctor Català / Caterina Albert, Ausiàs March.

Altres intel·lectuals: Narcís Monturiol (enginyer, inventor, impressor i pintor), Pompeu Fabra (filòleg), Ramón y Cajal (metge i històleg), Josep Trueta (metge i cirurgià).

— Resposta oberta.

- Víctor Català és el pseudònim de l'escriptora Caterina Albert. L'estudi *Els noms de carrers i places de Catalunya* no especifica quants carrers hi ha amb el nom de Caterina Albert i quants amb el de Víctor Català, i per això els indica junts.
3. Resposta oberta.
    - Resposta oberta.
    - Resposta oberta.

— Resposta oberta.

- Resposta oberta.
- Resposta oberta.

La idea és que, a partir de l'observació de l'entorn, reflexionin sobre la presència desigual de noms d'homes i de dones als carrers de Catalunya.

Llegim una biografia...

Pàgina 16

Preguntes al marge de la biografia model:

- De Josefina Castellví
- *oceà*. En aquest cas, *-graf/-grafa* significa 'qui descriu', 'qui estudia'. La forma prefixada *micro-* significa 'petit'. Consisteix a estudiar, descriure els oceans.
- L'Antàrtida és el continent més austral de la Terra, al pol Sud. Una instal·lació a l'Antàrtida on s'hi ha construït residències habitables per a científics que són al territori exclusivament per a la investigació científica en camps diversos —biologia, climatologia, geologia, oceanografia...
- El lloc i any de naixement de Josefina Castellví. A més d'introduir incisos i aclariments, els parèntesis s'usen també per a donar informacions complementàries com, per exemple, demarcacions territorials, números de telèfon, sigles, etc.
- Són les sigles de *Consejo Superior de Investigaciones Científicas*.
- A l'illa Livingston de l'Antàrtida [situada a les Illes Shetland del Sud, a l'Antàrtida Occidental, entre l'Illa Greenwich i l'Illa Snow.], on hi ha la base científica Joan Carles I.
- Es diu així en honor de Josefina Castellví.
- De *Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología*, una entitat del Govern d'Espanya que s'encarregava de la planificació, coordinació i seguiment del Pla Nacional d'Investigació científica.

...i la comprem

Pàgina 17

4. • Resposta oberta.
  - Resposta suggerida: pel significat que aporten la forma sufixada *-graf/-grafa* i la forma prefixada *micro-* als mots *oceà* i *biòloga*, respectivament.
5. • En microbiologia marina.
  - Al CSIC (Consell Superior d'Investigacions Científiques), com a professora d'Investigació, delegada d'aquest Consell a Catalunya i Directora de coordinació de la Presidència; a la Base Antàrtica Espanyola Joan Carles I, com a directora; al Programa Nacional d'Investigació a l'Antàrtida, com a gestora; a l'Institut de Ciències del Mar, com a directora; al Programa de R+D (CSIC), com a vicesecretària de coordinació; a la Universitat d'Estiu d'Andorra, com a presidenta i al Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya, com a vicepresidenta.

- Sí, molts. La Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona (1994), la Creu de Sant Jordi (2003) i el nomenament, el 2014, com a Catalana de l'Any, entre molts altres honors.
6. a) amb una llarga/extensa/dil·latada carrera professional/en oceanografia i microbiologia.
b) Capdavantera
c) encapçalar / dirigir
d) Durant la seva carrera ... 36 expedicions científiques per a estudiar l'oceà.
7. Respostes obertes.

I ara l'analitzem!

8. Dades personals bàsiques: paràgraf 1 (no comptem l'entrada o introducció). Estudis i formació acadèmica: 1; Trajectòria professional: paràgrafs 2, 3. En el paràgraf cinquè s'explica l'ocupació actual en el moment de la redacció del text. Premis o reconeixements professionals: paràgraf 4.
— Segueix un ordre cronològic.
9. Respostes suggerides: El llenguatge: és escrit en un registre formal, estàndard, correcte i normatiu. En el primer paràgraf es fa servir el temps present perquè s'explica qui és Josefina Castellví (ús del temps present que indica simultaneïtat estricta en el moment de redacció del text). En els paràgrafs 2, 3 i 4 s'hi fa servir el temps passat. Els temps usats són el passat perifràstic (*va formar part de l'organització; va ser la cap de Base de*), d'aspecte perfectiu, perquè presenta la situació com un tot perfectament delimitat, que inclou tant el seu inici com el seu final, i el perfet d'indicatiu (*ha realitzat 36 campanyes oceanogràfiques; ha ocupat els càrrecs*), d'aspecte perfet, ja que fa referència a situacions delimitades i anteriors al moment de referència del text, com l'aspecte perfectiu, però que es vinculen al moment de l'acte de parla.

El punt de vista: la biografia està escrita en tercera persona i és objectiva.

Les propietats textuais: és adequada, perquè l'ús que fa de la llengua és conforme a la funció comunicativa; és coherent, perquè té sentit, està ben estructurada al voltant d'un tema (informar sobre la trajectòria professional de Josefina Castellví), les idees estan ben relacionades entre elles, la informació es presenta de manera lògica i progressiva i és clara i correcta; finalment, està ben cohesionada perquè fa servir mecanismes de referència (pronoms i el·lipsis) i connectors (la locució prepositiva *al llarg de*, l'adverbi *actualment*, etc).

10. Resposta oberta. La idea és que els alumnes analitzin les biografies que portin a la classe segons les pautes de l'activitat 9 i que comprovin si aquestes segueixen l'estructura plantejada en l'activitat 8.

Qui donarà nom a la vostra aula?

Pàgina 19

11. Resposta oberta.
12. Resposta oberta.

Sigueu formals!

Pàgina 20

13. El text ben ordenat del correu electrònic (infografia) és el següent:

Benvolgut director,

Soc la Joana Pons, alumna de segon d'ESO A, i li escric perquè voldria fer-li una proposta per al nostre centre.

A partir d'una situació d'aprenentatge que hem desenvolupat a la classe de llengua catalana, hem descobert que hi ha...

Amb aquesta fi, hem buscat informació sobre...

Així doncs, ens agradaria que l'aula de música porti el nom de la pianista Rosa Sabater i, perquè en conegui els mèrits...

L'hem escollida perquè va ser una persona culturalment molt activa que va contribuir al desenvolupament...

Tot esperant que la nostra proposta li sembli bé, m'acomio...

Salutacions,

- Capçalera: adreça del destinatari del correu electrònic i assumpte.

Cos: la salutació, la presentació de la persona que envia el missatge i l'explicació, estructurada en paràgrafs, del motiu pel qual li escriu.

Comiat: inclou la fórmula de comunitat, la signatura i la postdata o post scriptum (PD o PS).

- *Benvolgut senyor*, i *Senyor*, (que serien més formals) i *Benvolgut [nom propi]*, o *Benvolguda [nom propi]*, que ho seria una mica menys. Quant a les fórmules de comiat: *Atentament*, *Ben atentament*, *Cordialment*, *Una salutació cordial* i *Ben cordialment*.

14. Al director del centre de la noia que l'escriu. De vostè.

— De vostè (dos destinataris):

Benvolguts director i cap d'estudis,

Soc la Joana Pons, alumna de segon d'ESO A, i els escric perquè voldria fer-los una proposta per al nostre centre.

A partir d'una situació d'aprenentatge que hem desenvolupat a la classe de llengua catalana, hem descobert que hi ha...

Amb aquesta fi, hem buscat informació sobre...

Solucionari

Situacions d'aprenentatge

Així doncs, ens agradaria que l'aula de música porti el nom de la pianista Rosa Sabater i, perquè en coneguïn els mèrits, n'hem elaborat una biografia que els envio adjunta.

L'hem escollida perquè va ser una persona culturalment molt activa que va contribuir al desenvolupament...

Tot esperant que la nostra proposta els sembli bé, m'acomiedo agraint-los la seva...

Salutacions,

— De vós (un destinatari):

Benvolgut director,

Soc la Joana Pons, alumna de segon d'ESO A, i us escric perquè voldria fer-vos una proposta per al nostre centre.

A partir d'una situació d'aprenentatge que hem desenvolupat a la classe de llengua catalana, hem descobert que hi ha...

Amb aquesta fi, hem buscat informació sobre...

Així doncs, ens agradaria que l'aula de música porti el nom de la pianista Rosa Sabater i, perquè en conegueu els mèrits, n'hem elaborat una biografia que us envio adjunta.

L'hem escollida perquè va ser una persona culturalment molt activa que va contribuir al desenvolupament...

Tot esperant que la nostra proposta us sembli bé, m'acomiedo agraint-vos la vostra...

Salutacions,

Endavant les propostes!

Pàgina 21

15. Resposta oberta.

SABERS I DESTRESES

Atenció a la diversitat

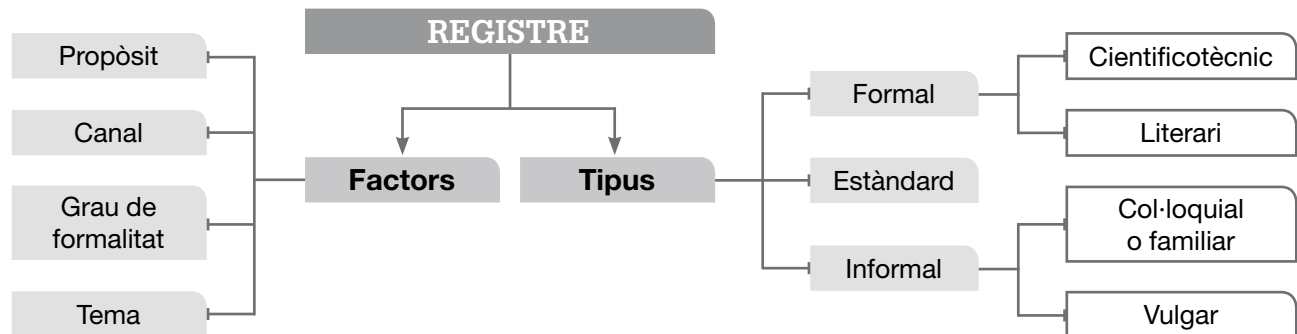
Fitxes Practicar+

Fitxes Aprofundir+

Solucionari

Els registres lingüístics

El registre lingüístic és la variació de la llengua amb què s'expressa un parlant en cada circumstància concreta, per tal d'adaptar-se a la situació comunicativa. És evident que una mateixa persona utilitza formes lingüístiques diferents segons a qui s'adreça, el tema de què tracta, el canal que emprà (oral o escrit) i la finalitat que persegueix. Per exemple, un científic no parla de la mateixa manera quan fa una conferència que quan és a casa amb la família.

- Quins quatre elements determinen la tria d'un registre lingüístic o d'un altre? .....
- Escriu quin tipus de registre faries servir en cadascuna de les situacions comunicatives següents. Argumenta la resposta en un full a part.
  - Has de fer una exposició oral de biologia.
  - Redactes un poema per al concurs de poesia.
  - Parles amb un amic que fa molts dies que no veus.
  - Has de redactar un treball de tecnologia.
- Indica si aquests textos pertanyen al registre col·loquial, científic, literari o estàndard, i justifica-ho en un full a part.
  - El Govern atribueix els problemes d'infraestructures que pateix Catalunya a una mala política d'inversions durant les legislatures anteriors.
  - Ep, tio! T'he vist traient la llengua al veí del cotxàs vermell.
  - El capvespre de maig exhalava un aire fi i la flor queia, lenta, amb l'aroma esvaïda.
  - La majoria dels sismes tenen el focus o hipocentre a una profunditat que no supera els 70 km.
- Explica breument per què l'estàndard televisiu pot ser diferent segons el programa que s'emeti.
 .....
 .....
 .....
 .....
- En parelles, trieu un tema sobre el qual voleu parlar. Després decidiu quin serà el propòsit, el canal i el grau de formalitat i, a partir d'això, el tipus de text que elaborareu i el registre (informal, estàndard, formal). El text no ha de tenir més de 75 paraules. Escriu-lo en un full a part.

6. Observa la convocatòria per participar en el XXV Premi edebé i respon les preguntes.

Bases

Convidem tots els escriptors i escriptores a participar en el **XXV Premi Edebé de Literatura Infantil i Juvenil**, un esdeveniment anual que reuneix les obres de major qualitat literària per a nens i joves.

Contes fantàstics, narracions enginyoses, històries excitants o relats apassionants que poden fer somiar els lectors més joves.

Participa-hi amb la teva obra.
Tots duem un premi a dins.

- De quin esdeveniment es parla? .....
- A qui pertoca la iniciativa d'aquest acte? .....
- Quin propòsit persegueix? .....
- Per quin canal es comunica el missatge? .....
- Quin tipus de registre s'hi utilitza? Quines característiques pròpies d'aquest registre es reflecteixen en l'anunci? .....
- .....

7. Imagina't que treballes en els Serveis Científicotècnics de la UAB i ets especialista d'un camp concret.

- Busca i enumera sis termes (noms, verbs...) específics del registre científicotècnic d'aquest web.

@ <http://links.edebe.com/ey3w8f>

- Els companys hauran d'endevinar en quin camp o àrea de coneixement s'utilitzen aquests termes.

.....

.....

8. Formeu grups de tres alumnes i, entre tots, escolliu un tema del qual us agradaria parlar. Un cop l'hàgiu acordat, amb el vostre grup decidiu quins seran el context, el canal, la relació entre l'emissor i el receptor i, a partir d'aquí, el tipus de text que elaborareu i el registre que haureu d'emprar (informal, estàndard, formal).

- Finalment, feu una posada en comú on llegireu els vostres productes finals.

Sigles i manlleus

1. Relaciona les sigles de l'esquerra amb els sintagmes de la dreta.

TSJC	Butlletí Oficial de l'Estat
CE	British Broadcasting Corporation
BBC	Comunitat Europea
BOE	Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

2. Classifica aquestes sigles segons com es llegeixen: FBI, NASA, ADN, CIA, SAP, UPC, IES, TDT.

Com si fos una paraula	Lletra per lletra

3. Escribeu les paraules completes que corresponen a les sigles següents. Si et cal, pots consultar internet per trobar-les.

- AVE .....
- COI .....
- OMS .....
- CAP .....

4. Aparella cada acrònim amb el grup de paraules a què correspon.

sonar	België, Nederland, Luxembourg
Benelux	Museu d'Art Contemporani de Barcelona
Termcat	<i>Radio detecting and ranging</i>
radar	Terminologia catalana
MACBA	<i>Sound navigation ranging</i>

5. Relaciona cada neologisme amb l'esport al qual pertany i amb el barbarisme que no hauríem de fer servir.

Neologisme	Esport	Barbarisme
cop de dreta	bàsquet	<i>set ball</i>
esmaixada	tennis	<i>offside</i>
fora de joc	automobilisme	<i>mate</i>
pilota de set	futbol	<i>drive</i>
àrea de preparació	tennis	<i>paddock</i>

6. Fitxa't en les imatges i escriu el manlleu lingüístic a què corresponen. Indica de quina llengua són originaris.

- .....
- .....
- .....
- .....

LES LLENGÜES I ELS PARLANTS

SABERS I DESTRESES

Fitxa 3

1.
  - a) Registre formal. Científicotècnic.
  - b) Registre formal. Literari.
  - c) Registre estàndard.
  - d) Registre estàndard.
  - e) Registre informal. Col·loquial o familiar.
  - f) Registre informal. Col·loquial o familiar.
  - g) Registre estàndard.

2. És un registre estàndard.
  - Resposta orientativa.
 Nena! Saps què? Els de l'Associació estan preparant una festassa per Carnestoltes. Aquests de Can Llop sempre s'ho *curren* molt. Hi haurà concurs de disfresses, *bocates*, begudes i sarau fins a les tantes.

 Va, ens muntem una disfressa *en un pim-pam* i ens apuntem a la rua. Quedem a la plaça de l'Ajuntament a les 7 de la tarda? Serà la canya!
  - El text s'ha transformat a un registre col·loquial. Es tracta d'un llenguatge espontani i expressiu, poc acurat, amb castellanismes i vulgarismes, sense cultismes. A més, hi ha frases fetes, onomatopeies i exageracions.

3. A: científic. B: col·loquial. C: estàndard. D: literari.

4. Respostes orientatives:
  - A: Avui s'esperen ruixats dispersos a tot el país. En general seran d'intensitat entre feble i moderada, tot i que és possible que localment siguin forts al Pirineu i el Prepirineu.
  - B: Com xalo amb el meu monopati nou! M'ha costat una *pasta*, però m'ho passo genial. Els meus col·legues també ho flipen!
  - C: I el sol, com una immensa bola de foc, va fer esvaïr la boira que s'havia apoderat del seu cor, fins a convertir-lo en un erm.
  - D: Has llegit l'informe de l'Agència Europea del Medicament? Per fi ha començat a estudiar els resultats dels primers assaigs de laboratori del vaccí del nostre laboratori. Ara l'EMA analitzarà les proves mentre continuen els assaigs clínics del vaccí.

COMUNICACIÓ: TEXTOS

SABERS I DESTRESES

Fitxa 8

- Formal (estàndard).
  - Formal (literari).
  - Registre formal (científicotècnic).
  - Informal (col·loquial).
- Benvolgut director,

soc la Vanessa Patrícia, de 2on ESO A.

Li escric per sol·licitar-li una convocatòria extraordinària de l'examen de matemàtiques que la professora Segura va fer ahir a tots els meus companys de curs.

Dilluns em van fer una petita intervenció (res greu), i he estat hospitalitzada fins ahir, dia de l'examen.

La professora Segura m'ha dit que, si vostè ho veu bé, no hi té inconvenient; i per això li escric. Aprofito també el correu electrònic per disculpar-me amb la professora, a qui he posat en còpia, ja que no la vaig avisar en cap moment que no assistiria a classe pel motiu abans indicat.

Si ho creu convenient, puc aportar un document de l'hospital que acrediti els dies que hi he estat ingressada.

Gràcies per endavant,

Vanessa Patrícia.
- Els joves també estem preocupats. Sabem que...

Se'ns assenyala generalment com els grans...

Immersos en aquesta voràgine per conservar...
- L'avi Joan era una persona agradable i oberta. Era estimat per tots els habitants del poble, tret d'en Pere, que envejava que la gent l'estimés tant.

Entre l'avi Joan i en Pere sempre havia existit una distància impossible de salvar.

L'avi Joan estimava la vida de camp, els arbres i tot allò que tingués alguna relació amb el seu poble. En Pere, en canvi, vivia al camp perquè no havia triomfat en un intent de baixar a ciutat convida amb uns familiars seus.
- A la vila de Rost, al Segrià, la policia ha detingut un avi **que** tenia amuntegades tones de deixalles a casa seva. El descobriment ha causat estupefacció, **tot i que** els veïns ja feia temps que es queixaven de la pudor. **Per ara** encara queden per netejar diverses estances de la casa; **tot i així**, l'Ajuntament ja n'ha tret deu camions d'escombraries.

Fitxa 10

- Resposta oberta.

- Resposta oberta.
- És un diari personal. Per la referència podem deduir que es tracta d'un diari personal de ficció; és a dir, d'un fragment de novel·la en forma de diari personal.
- Un diari és un llibre registre on s'apunten dia per dia els fets esdevinguts. Un diari, en canvi, és un llibre en què algú escriu observacions i reflexions dia rere dia.
  - Perquè són una relació de fets que només tenen interès per la persona que els ha escrit; en canvi, els diaris van més enllà, ja que no es limiten a una descripció dels fets esdevinguts sinó que s'hi poden trobar reflexions, observacions, etc. que el poden fer interessant als lectors.
  - Resposta oberta.
  - Els escrits amb el designi de ser publicats i llegits immediatament; els que són un artifici, un pretext literari, com el *Quadern gris* de Josep Pla; els diaris fidels a la realitat del dia a dia, però escrits amb voluntat de transcendència (és a dir, amb intenció de ser publicats i voluntat estètica) i, per últim, els diaris íntims, que són escrits sense cap intenció de ser publicats.
- Resposta oberta.

Fitxa 17

- Benvolgut senyor,

He vist l'anunci...

Voldria manifestar-vos el meu interès per...

Demano que el tingueu en compte...

Alhora, resto obert i amb interès...

Cordialment,
- Benvolgut [nom propi],

soc la Patrícia, de segon.

T'escric perquè he vist que he suspès l'examen de mates de dilluns, i la veritat és que estava a casa, malalta (ho vaig estar tot el cap de setmana).

Em sembla que no vaig trucar al centre per dir que estava malalta, i suposo que per això has pensat que no m'hi he presentat expressament; et demano disculpes.

Com ho podríem solucionar? A mi em sembla injust un suspens per no haver pogut venir, i per això et demano si ens podem veure un moment demà per parlar-ne.

Gràcies per la teva atenció,

Patrícia

3. Resposta orientativa:

Benvolgut Jan,

soc el Dani Martínez; alumne teu de primer a l'escola oficial d'idiomes.

Ens coneixem poc perquè, poc després de començar el curs, em van diagnosticar una pneumònia que després s'ha complicat, i porto gairebé un mes a l'hospital.

Encara m'hi hauré d'estar uns dies més, no gaires, però, com que em trobo molt millor, he pensat a escriure't perquè em diguis quin temari hauria de repassar per posar-me al dia i seguir bé el curs quan torni.

Gràcies per endavant,

Dani

Benvolguda senyora,

em dic Meritxell Jaumà Bernardí i us escric de part de tota la família de la Maria Àngels Bernardí, de qui em consta que sou gran amiga des que anàveu juntes a l'escola.

El mes que ve farem una festa sorpresa a l'àvia amb motiu del seu 95è aniversari i volem regalar-li un àlbum de fotos sorpresa, per la qual cosa ens agradaria que ens enviéssiu fotografies de quan ella i vos éreu petites. Li faria tanta il·lusió!

Ella sempre ens n'ha parlat molt, de vos, i per això tinc l'esperança que guardareu fotografies seves i, millor encara, de totes dues.

No cal dir que, si en té oportunitat i la salut l'acompanya, ens agradaria molt que vingués a casa a celebrar-ho amb nosaltres. Informi'ns, si us plau, sobre això, perquè podríem arreglar-ho perquè s'allotgés a casa nostra.

Així doncs, m'acomio amb moltes ganes de saber de vos.

Atentament,

Meritxell

P.D. Les fotografies us les retornaríem de seguida, un cop les hàgim digitalitzades per fer-ne còpies. Naturalment, si ho preferiu i en teniu l'oportunitat, ens les podeu enviar escanejades, però sapigheu que no seria cap molèstia fer-ho nosaltres i que les hi tornarem per missatgeria.

COMUNICACIÓ: COMPREENSIÓ LECTORA

SABERS I DESTRESES

Fitxa 26

1. a) De Caterina Albert / Víctor Català. Era escriptora.
b) A l'Escala, l'any 1869.
c) Perquè feia cinquanta anys de la seva mort (l'any 1966). L'any 2016.
d) Un conjunt de poemes sobre la vida als camps, a pagès.
e) *La infanticida*, *Drames rurals* i *Solitud*. *Solitud* és l'obra que va tenir més gran èxit, i que encara avui en té.
2. Un pseudònim és un nom fals que usa una persona per a escriure un llibre o per a fer una altra cosa. «Víctor Català» és el pseudònim de l'escriptora Caterina Albert.
3. Joaquim Carbó. Nascut a Caldes de Malavella, l'any 1932, Joaquim Carbó és un reconegut escriptor de la literatura infantil i juvenil catalana, tot i que també ha publicat llibres per a adults. Entre els seus llibres (en té més de cent), destaquen títols com *La casa sota la sorra*, *La colla dels deu* o els diferents volums dedicats al detectiu *Felip Marlot*. Va ser un dels fundadors de la revista *Cavall Fort*, on ha publicat l'article de Caterina Albert publicat en aquest llibre.
  - Quan participava en l'homenatge que ell i uns altres autors li van fer, amb un llibre titulat *Els set pecats capitals vistos per 21 contistes*, la van visitar a casa seva, a l'Escala.
4. Joan Maragall (Barcelona, 1860-1911). Va ser un autor destacat del Modernisme, conegut sobretot per la seva obra poètica. També va fer de periodista i traductor. Entre els seus poemes, és molt conegut «La vaca cega», que forma part d'un recull anomenat *Pirinenques*, escrit arran de les seves estades als Pirineus. La natura i els paisatges, la vida familiar, la fe, l'esperit nacionalista, les tradicions i la mitologia catalanes són temes molt presents a l'obra de Maragall.

Narcís Oller (Valls, 1846 - Barcelona, 1930). Advocat de professió, se'l coneix per la seva narrativa de caràcter realista. Entre les seves obres, destaquen *La papallona*, *L'escanyapobres*, *La febre d'or*, *La bogeria* o *Pilar Prim*. A més a més de retratar la societat d'una època (tot i que des de la perspectiva benestant a la qual ell pertanyia), se'l considera l'iniciador de la novel·la en català en un moment que no hi havia narradors en aquesta llengua.

Joan Triadú (Ribes de Freser, 1921 - Barcelona, 2010). Va ser escriptor, però també pedagog i un gran activista cultural. Per exemple, va tenir un paper important en publicacions com la revista *Serra d'Or* o el diari *Avui*.

Baltasar Porcel (Andratx, Mallorca, 1937 - Barcelona, 2009). Periodista i escriptor mallorquí que va deixar un llarg llistat de novel·les, entre les quals destaquen títols com *Els argonautes*, *Cavalls cap a la fosca*, *Les primaveres i les tardors*, *Ulisses a alta mar* o *El cor del senglar*.

Relació de Caterina Albert amb els escriptors esmentats: va ser contemporània de Joan Maragall i Narcís Oller, els quals, segons el text, van tractar-la com un dels seus. A Joan Triadú, que tant va fer per la llengua i la cultura catalanes, Caterina Albert li va dir: «Vetlleu el foc... És molt trist morir sense hereus!». Baltasar Porcel, que també era periodista, la va entrevistar poc abans de morir.

5. Sí, es pot considerar un text biogràfic. a) Sí. b) Sí. c) Sí. d) Sí. e) Formal.
6. Objectiu.
  - L'autor parla de fets objectius de la vida i obra de Caterina Albert, sense fer valoracions personals o donar explícitament la seva opinió.
7. a) En sentit figurat. Es referia que els escriptors joves treballessin per garantir la continuïtat de la literatura catalana (que en mantinguessin la flama encesa) i que persones com Triadú esdevinguessin hereus, és a dir, continuadors de la feina que havien fet els autors de la generació de Caterina Albert.
b) Sí. Diu que tots plegats ho eren, els seus hereus.
c) Que han deixat una empremta en autors posteriors, que, d'alguna manera, els han influenciat.
d) Resposta oberta.
8. Resposta suggerida:
  - Als països o estats amb governs totalitaris o poc democràtics, encara pot ser recomanable utilitzar pseudònims per evitar certes represàlies. En societats, comunitats o entorns familiars en què algunes opinions o temes no estan ben vistos també hi ha autors i autores que utilitzen pseudònims per evitar confrontacions o que se'ls menystingui. Però l'ús d'un pseudònim també pot obeir a estratègies comercials (per exemple, inventant un nom més atractiu per al públic) o al simple desig de l'autor o de l'autora de romandre en l'anonimat.
9. La biografia és la història de la vida d'una persona des de la seva infantesa fins a la seva mort. L'autobiografia és la biografia d'una persona escrita per ella mateixa.
  - Resposta oberta.

DESTRESES I ALFABETITZACIÓ INFORMACIONAL

SABERS I DESTRESES

Fitxa 30

1. – El 15 de març del 2019 van començar les vagues escolars a més de 2.000 ciutats del món.
  - Hi van participar més d'un milió d'alumnes de tot el món.
  - 150 estudiants del grup de coordinació global van publicar una carta oberta en què explicaven la preocupació per la crisi climàtica.
  - Asseguraven que el canvi climàtic és cosa del present i que causa morts.
  - També exigien solucions als adults que prenen decisions i que se'n fessin responsables, i avisaven que, si no, els joves prendrien la iniciativa.
  - Per això els joves s'han empoderat i han decidit fer canvis en el seu dia a dia per evitar escalfament global.
2. Resposta oberta.
3. Resposta oberta.
4. Per exemple:

Andorra s'ha transformat últims 40 anys en dif. àmbits:

  - economia
  - turisme
  - comerç
  - demografia (arribada de persones en edat de treballar)
  - política (regulació accés a la nacionalitat de persones arribades)

Per tant, Andorra té un repte per a cohesió, integració i convivència social.

Fitxa 35

1. Al catàleg Aladí [consulta realitzada el 24/03/2023], els llibres indicats es poden trobar en les biblioteques de les poblacions següents:
  - Pare Fidel Fita, Arenys de mar.
  - Biblioteca d'Avinyó.
  - Can Casacuberta, Badalona.

Al catàleg Argus [consulta realitzada el 24/03/2023], els llibres indicats es poden trobar en les biblioteques de les poblacions següents:

  - Biblioteca d'Albagés.
  - Biblioteca Joan Maluquer i Viladot, Artesa de Segre.
  - Biblioteca Comarcal del Pla de l'Estany, Banyoles.
2. Per exemple, al catàleg Aladí, es prem el botó «cerca avançada» i se seleccionen les opcions «títol» i «autor/artista» dels dos primers camps, en els quals escrivim, respectivament, les paraules *carrer* i *Rodoreda* (o *Mercè Rodoreda*). La cerca es pot fer per subcatàlegs, però obtindrem més resultats si acceptem l'opció «tot el catàleg». Gràcies a la cerca, sabem que es tracta de la novel·la *El carrer de les Camèlies*, i que en podem trobar diversos exemplars, també traduïts al castellà, en diverses biblioteques de la Diputació de Barcelona.
3. Cerca feta al catàleg Aladí:

44 microcontes i un pròleg extrallarg, Edicions 96 (Biblioteca Esteve Paluzie de Barberà del Vallès)

David Vila i Ros, *I si expliquem un conte? Micromostra de microcontes per a totes les edats*, Hi som, Cardeu (Biblioteca Ferrer i Guàrdia d'Alcella, Biblioteca Esteve Paluzie de Barberà del Vallès, Biblioteca Central d'Igualada, Vapor Badia de Sabadell, Biblioteca Frederic Alfonso i Orfila de Sentmenat, Biblioteca Ramon Bosch de Noya de Sant Sadurní).

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA: LÈXIC

SABERS I DESTRESES

Fitxa 72

1. DNI, Document nacional d'identitat; CNL, Centre de Normalització Lingüística; CE, Comunitat Europea; OMS, Organització Mundial de la Salut (acrònim); GPS, Global positioning system; ESMUC, Escola Superior de Música de Catalunya (acrònim); DIEC, Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (acrònim); TNC, Teatre Nacional de Catalunya; AFA, Associació de famílies d'alumnes (acrònim).
2. Resposta oberta.
3. FMI (Fons Monetari Internacional), BCE (Banc Central Europeu), UE (Unió Europea).
ONU (Organització de les Nacions Unides), MSF (Metges Sense Fronteres).
— L'ONU.
4. Resposta oberta.

LES LENGÜES I ELS PARLANTS

Fitxa 2

1. Elements que determinen el registre lingüístic escollit: el propòsit o finalitat, el canal (oral o escrit), el grau de formalitat (segons a qui ens adrecem), el tema que es tracta.
2.
  - Has de fer una exposició oral de biologia. REGISTRE FORMAL, CIENTIFICOTÈCNIC
  - Redactes un poema per al concurs de poesia. REGISTRE FORMAL, LITERARI
  - Parles amb un amic que fa molts dies que no veus. REGISTRE ESTÀNDARD O INFORMAL
  - Has de redactar un treball de tecnologia. REGISTRE FORMAL, CIENTIFICOTÈCNIC
3.
  - El Govern atribueix els problemes d'infraestructures que pateix Catalunya a una mala política d'inversions durant les legislatures anteriors. REGISTRE FORMAL, TÈCNIC
  - Ep, tio! T'he vist traient la llengua al veí del cotxàs vermell. REGISTRE INFORMAL
  - El capvespre de maig exhalava un aire fi i la flor queia, lenta, amb l'aroma esvaïda. REGISTRE FORMAL, LITERARI
  - La majoria dels sismes tenen el focus o hipocentre a una profunditat que no supera els 70 km. REGISTRE FORMAL, TÈCNIC

— Resposta oberta.
4. Resposta oberta.
5. Resposta oberta.
6. Del XXV Premi edebé de Literatura Infantil i Juvenil.
  - Editorial edebé.
  - Fer somiar els lectors més joves i ajudar a desenvolupar la seva imaginació.
  - Canal escrit.
  - Registre estàndard. El registre s'ajusta a un ús correcte del vocabulari i de les normes ortogràfiques i gramaticals.
7. Resposta oberta.
8. Resposta oberta.

APROFUNDIR +

REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA: LÈXIC

1. TSJC: Tribunal Superior de Justícia de Catalunya; CE: Comunitat Europea; BBC: British Broadcasting Corporation; BOE: Butlletí Oficial de l'Estat.
2. Com si fos una paraula: NASA, CIA, SAP, IES
Lletra per lletra: FBI, ADN, UPC, TDT
3. AVE: Alta Velocitat Espanyola; COI: Comitè Olímpic Internacional; OMS: Organització Mundial de la Salut; CAP; Centre d'Atenció Primària.
4. Sonar, Sound navigation ranging; Benelux, België, Nederland, Luxembourg; Termcat, Terminologia catalana; radar, Radio detecting and ranging; MACBA, Museu d'Art Contemporani de Barcelona.
5. cop de dreta - tennis - drive
esmaixada - bàsquet - mate
fora de joc - futbol - offside
pilota de set - tennis - set ball
àrea de preparació - automobilisme - paddock
7. Espaguetis, italià; biberó, francès.